

ירון. אסור להמתין אפילו רגע נוסף
צילום: נעם ריבקיין פנטון, פלאש 90

כחלון. "אחרי החגים" כבר כאן
צילום: פלאש 90

אגב, מעניין לציין שעוצמה יהודית נהנתה מיחירת מימון אחת של 138.44 אלף שקל, אף שלא עברה את אחוז החסימה, רק בזכות העובדה שקיבלה 1% מהקולות. כל מפלגה המיוצגת בכנסת זכאית בנוסף לקבל מימון שוטף בגובה 6% מיחירת מימון. מכיוון שהשווי של יחידת המימון הינו 1.38 מיליון שקל, 6% שווים 83,064 שקל. בסיעות המורכבות מכמה מפלגות, כל מפלגה תקבל את המימון בנפרד. ככל שיש יותר מפלגות בסיעה, סך כל המימון של הסיעה יהיה גבוה יותר. לכנסת האחרונה נבחרו תשע רשימות, המייצגות 21 מפלגות. המדינה תעביר בכל חודש לכל המפלגות 141 יחידות מימון. ד"ר אסף שפירא, חוקר במכון הישראלי לדמוקרטיה, מסביר שחוקי מימון המפלגות מעוררים ריבוי מפלגות, משום שכל מפלגה מקבלת תוספת של 83 אלף שקל לחדש מעבר לזכותה לפי גודלה. "אני קורא לביטול תמריץ זה, מה שיחסוך למדינה מיליוני שקלים וגם יעודד איחוד בין מפלגות קטנות", אומר שפירא.

הנתונים הנחשפים כאן מעידים פעם נוספת על הנזק הכלכלי שעוללות לגרום בחירות נוספות. לנזק זה יש להוסיף את ההוצאות הכרוכות ביום השבתון (כ-2 מיליארד שקל) ותשלום שכר כפול ומכופל לאנשים כמו בני מיעוטים, שמעדיפים לעבוד בשכר מוגדל מאשר ללכת להצביע. אם נלך לבחירות מועד ג', את כל המספרים הללו צריך יהיה להגדיל פי ארבעה - מניין סך מערכות הבחירות שהיו לנו בשנה האחרונה (כולל הבחירות לרשויות המקומיות). באופן לא מקרי, המפלגות אינן נרתעות מסחיטת הקופה הציבור, בתקווה שהבחירות הנוספות יטיבו איתן - או ליתר דיוק, יבטיחו את הישרדותו האישית של העומד בראש הליכוד.

3

יבוא טיכשי

אחד הנושאים המעיבים על שמחת החג של אוריאל לין, נשיא איגוד לשכות המסחר, הוא הפטור ממסים על קניות בחו"ל בסכום של עד 75 דולר. בעברו הרחוק הוא שימש כמנהל הכנסות המדינה,

אילת, יותר מ-2 מיליארד שקל לפעמימה השנייה והשלישית של קצבאות הנכים (מותנה בחקיקה), תוכנית אשפוז בית לחולים ורפורמות נוספות כמו העלאת גיל הפרישה לפנסיה לנשים (מהלך שיש להשלים עד מאי 2020, שנראה מעבר לפינה).

מה שמתסכל במיוחד היא העובדה שבעוד שהעלאות מחירים מאושרות בסגנון של "הוראת קבע", תוכניות השפע שתקציבן אזל אינן מתחדשות אוטומטית בגלל אילוצים תקציביים. המהלך הראשון שהנהלת האוצר חייבת לומר לעצמה זה ש"אחרי החגים" כבר כאן. אסור להמתין אפילו רגע נוסף, אלא להופיע לשימוע אצל היועץ המשפטי לממשלה עם סדרי חירום כלכליים שיש להוציא אל הפועל, גם אם יקראו לכך כלכלת בחירות. הציבור מספיק חכם כדי להבין שהמשק אינו יכול לספוג בחירות נוספות, ואם זה מה שיקרה חלילה, אזי יש לפעול ככל שניתן למזעור הנזק.

2

כמה באמת זה עלה לנו

המכון הישראלי לדמוקרטיה השלים השבוע תחשיב מפורט על עלות בחירות מועד ב' (לכנסת ה-22) למשלם המסים, כולל המשמעות מרחיקת הלכת שעלולה להיות לבחירות מועד ג'. לפי המספרים, הנחשפים כאן לראשונה, התענוג המפוקפק של בחירות נוספות יעלה לנו מאות מיליוני שקלים נוספים, אף שסביר בהחלט שבשורה התחתונה התוצאה הפוליטית תישאר ללא שינוי. והנה הוכחה מספרית מדוע הבחירות כל כך יקרות, וזאת עוד לפני שמביאים בחשבון את אוברן ימי העבודה והתוצר למשק.

במכון חישובו ומצאו שהמימון שהוענק למפלגות בבחירות לכנסת ה-22 התכנס ב-183.43 מיליון שקל, ירידה של 13 מיליון שקל לעומת הבחירות לכנסת ה-21. תחשיב המימון נעשה לפי מפתח המנרטים לכל מפלגה, ובאופן לא מקרי מרבית הכסף נותב לכהול לכן ולליכוד. המפלגה שבראשה עומד בני גנץ גרפה 48.54 מיליון שקל, ואילו הליכוד בראשות בנימין נתניהו זכתה ב-49.15 מיליון שקל.

סיוט מועד ג'

מומלץ שהנהלת האוצר תיערך לתסריט הגרוע מכל ותופיע לשימוע אצל היועץ המשפטי עם תוכנית הצלה כלכלית ■ כמה באמת עלו בחירות מועד ב' לפי חישובי המכון לדמוקרטיה ■ כיצד הפך הפטור ממע"מ על קניות בחו"ל לפיגוע קמעונאי ■ ואיך הפכה בתו של שי פירון את הקבורה לעסק כלכלי

1

קלקלת בחירות

נגיד בנק ישראל, פרופ' אמיר ירון, יכנס ביום שני הקרוב את מסיבת העיתונאים המסורתית לפירוט עיקרי המדיניות המוניטרית לחדש הקרוב. ההחלטה החשובה ביותר תהיה בעניין גובה הריבית, שכן יש יותר ויותר כאלה שסבורים שהפעם היא תרד.

מה שיהיה מעניין יותר זו התייחסותו של הנגיד לתפקידו כיועץ הכלכלי לממשלה. ירון יתריע מפני התוצאות הרות האסון (הכלכלי) של הליכה לבחירות נוספות, אבל יש עוד שאלות שניתן להמטיר עליו חוץ מענייני הריבית: מה הוא חושב על הבוזז המיותר בהליכה לבחירות? לאיזו סכנה ייקלע המשק אם תקציב 2020 לא יאושר? האם דירוג האשראי של המשק יופחת אם לא יינקטו צעדים לצמצום הגידעון (כולל האפשרות להעלות מסים) ולעמידה ביעדי החוב? ואם בכל זאת הבלתי יאומן יתרחש והבחירות מועד ג' יתקיימו, אילו צעדים שאינם נוגעים בהכרח להגברת הפריון ולצמיחה יש לבצע מיד וללא דיחוי? מכיוון שמאילוצי בחירות שר האוצר משה כחלון מתפקד חלקית, תפקיד

המבוגר האחראי עובר לנגיד, שישים את הדגש על ענייני מקרו-כלכלה. אלא ש"החיים עצמם" מכתיבים סדר יום שונה לחלוטין. שורה של מהלכים כלכליים יתפוגגו אם לא יטופלו. באגף התקציבים באוצר לא מקילים ראש בשום הוצאה כספית מיותרת. עובדה שערב ראש השנה הם ערכנו את קופות החולים ובתי החולים על הפסקת תשלום המענקים לרופאים המועסקים בפריפריה. מדובר בהוצאה של כ-50 מיליון שקל - כסף קטן מבחינת מכול ההוצאות האחרות.

הדוגמה הבולטת ביותר היא הצהרונים, נושא שעלה עוד בבחירות מועד ב' ושסבדו הוא עד סוף השנה. הסבסוד האחרון עלה 350 מיליון שקל וחיוב קיצוץ בתקציבי המשרדים. לממשלת נתניהו/כחלון יש אינטרס עליון שהסבסוד יישמ, אבל כדי שזה יקרה יש צורך בחוות דעת משפטית. הכרוז עובר ממגרש המשחקים הכלכלי למגרש המשפטי בנושאים נוספים, כמו הפחתת המסכים על סדרת מוצרי צריכה שנחתמו במסגרת "תוכניות הנטו" כהוראת שעה. כדי להמשיך ולממן זאת, יש צורך באיתור תקציב נוסף. ויש לנו הבטחות בחירות נוספות: 450 מיליון שקל לטיפול בצרכים של תושבי

לין הפטור יוצר אמליה חמורה ונמשכת צילום: עינת לברון

פירון. ריק 7% ממקרי הפטירה הם פתאומיים צילום: דניאל אדרי

ההבדלים - מהפקת מסיבה באחד מאילמות רחוב המסגר בתל אביב. "בניגוד למה שחושבים, יש פתיחות גדולה לרבר גם על עניין הקבורה, ולבחור דברים שלא חשבנו עליהם כמו קבורה בארמה, קבורה בקיר, קבורה בארון, או כל דרך אחרת האפשרית מבחינה הלכתית", אמרת פירון.

מה קובע החוק מבחינת זכויות הנפטר? "לפי חוק, כל אורח שנפטר בישראל או בחו"ל זכאי לקבל מהביטוח הלאומי סל שירותי קבורה ללא תשלום בבית העלמין במקום מגוריו. אף שהקבורה בחינם, יש מקרים לא מעטים שהיא בתשלום, ואז המשפחה יכולה להחליט היכן לקבור. כאן נכנסים לתוקף השיקולים הכלכליים. משפחה מאזור המרכז שלא רוצה שיקבור את יקריה בכך, תידרש לשלם תמורת שמירת מקום חלופי אלפי עד עשרות אלפי שקלים נוספים".

תני לי דוגמאות מספריות כמה זה עולה?

"העלות של מקום קבורה חלופי מתחילה ב-9,000 שקל לחלקה, ובאזור המרכז היא יכולה להגיע גם ל-60 אלף שקל. העלויות תלויות במיקום החלקה בבית העלמין ובשני בניו בתו העלמין. בירוקים התשלום הוא עד 40 אלף שקל, בקריית שאול מ-60 אלף שקל, ובנתלתי יצחק התשלום כבר מגיע ל-80 אלף שקל. עתירי הרכישה לאדם שעודו בחיים זול בדרך כלל מהקניה במועד הפטירה. קבורה בבית עלמין אורחיי פרטי תעלה בממוצע עולה בנתניה 45 אלף שקל ובבית עלמין דומה בראשל"צ כ-65 אלף שקל. אם קונים מראש, העלות בנתניה תרד ל-22 אלף שקל ובראשל"צ ל-45 אלף שקל. יש בתי עלמין אורחיים ציבוריים, כמו בעמק חפר או בבאר שבע, שהקבורה בהם היא ללא תשלום. במקומות אלה נקברים בעיקר לא יהודים".

בואי נדבר על תעשיית המצבות. מדובר בשוק פרוץ.

"בהרבה מקרים בוני מצבות משוקקים את המצבה עוד במהלך השבעה. על המשפחה להיות אסטרטגית ולא להיענות לכל בונה מצבות שפונה אליה במהלך השבעה. גם בעולם המצבות רצוי לעשות תשלום מראש מחירים ולהיוועץ בבעלי הניסיון. יש פעור מחירים של 2,000-10,000 שקל על אותה מצבה".

ובבעלת חברה להפקת הלוויות, אילו ערכים נוספים את מעניקה?

"נספק כל מה שמבקשים מראש או את בקשת קרובי המשפחה לאחר הפטירה: כתיבת ההספד בשיתוף האדם שמתכנת את ההספד, מהם המסרים, מי ינאם, כיצד תיראה הלוויה, מי יניח את פרחים ומתי, קוד הלבוש, האם ישמיעו שירים, שום דבר אינו מקרי והכל מתוכנן לפרטי פרטים. מכיוון שרק 7% ממקרי הפטירה הם פתאומיים, אפשר להתכונן למוות, לתכנן מראש ולחטוף הרבה כסף והרבה".

אני שמאלת לך כמובן אריכות ימים, אבל האם יאמת את מה שאת ממליצה לאחרים גם לגבי עצמך? "שוחחתי עם בנותי על היום שאחרי ועל הסידורים, למרות שזה יקרה עוד הרבה זמן. אני מעוניינת שהם יתרכבו באבל ולא בהפקה או הברודקוטיה. בדקתי איפה אני רוצה להיקבר, איך תיראה הלוויה ואני אפילו כבר מתכננת את ההספד שלי".

מוצרי צריכה לשוק המקומי ימשיך לספוג נזקים על שום הדיחוי הנמשך בהקמת ממשלה חדשה. לשר האוצר מסכות מלאה לבטל את הפטור כבר היום, בהתחשב באיזון האינטרסים. הפטור יוצר אפליה חמורה ונמשכת לרעת המגור העסקי, שיש לו זכות בסיסית לתחרות שווה מול ספקים", כתב לין. צדוק נשיא האיגוד. מדינות אחרות המעדיפות את התוצרת המקומית צמצמו את גובה הפטור, ובמקומות מסוימים הוא בוטל לחלוטין. יש בכך היגיון רב: אין שום סיבה לעודד את היצרנים הסינים או הדרום-קוריאנים המפרנסים את עלי אקספרס ואתרי שחר אחרים על חשבון הייצור המקומי. יש כאן עניין נוסף: מדוע לפטור ממע"מ תשלומים על גאדג'טים או ציוד מחשב, ולהשאיר את תשלום המס על תרופות או מוצרי מזון בסיסיים?

4 הלוויה נטשה כלכלי

יש המעוניינים להיות נוכחים ביום הלווייתם, ולו רק כדי לשמוע את נאומי ההספד ולהצטרך על שלא נכתבו עליהם בעוד בחיים. מצד שני, יש המגיעים רק כדי לורא שהברר שחבר מינו שגור נפשים אכן נפדר מאיתנו לתמיד לעולם שכולו טוב. את כלי סוגי המתעניינים בעסקים המורכבים אמורה לרצות אור פירון זומר, בעלת חברת טופיה. מדובר בחברה שכשמה כן היא: הפקת הלוויות המציינות את סוף הדרך של כלנו. במראה החיצוני מוכירה אור פירון את שר החינוך לשעבר שי פירון, שבאופן לוודא מקרי הוא גם אביה. לעסקים זה בטח לא מוזיק. לקראת יום הכיפורים בשבוע הבא קיימתי אתה שיחה, בתקווה שלא נודקת לשיחותיה. אבל אם כן, מה צריך לעשות כדי שהליך ההיפרדות מהעולם ייעשה בדיוק לפי רצוננו, וכמו שתמיד נהוג אצלנו לשאול - כמה יעלה לנו התענוג. מתנהלת תעשייה שלמה, הכוללת את עלויות של הקבורה, בחירת בית העלמין, זכויות קבר. מה שכן חדש הם האלמנטים חלקת נפש. הקרובים לא פחות - למרות הגלויות החשובים לא פחות - למרות

כנו, בין השאר כתוצאה מהנחיות היועץ המשפטי לממשלה שלא לקבל החלטות מהותיות בזמן בחירות. במכתבו מ-3 ביולי כתב אביחי מנדלבליט: "שומה על הממשלה היוצאת, השרים המכהנים בה ומשרדי הממשלה השונים, לנהוג בריסון ובאיפוק בכל הנוגע להחלטות המתקבלות". אלא שהנחיות היועץ פורסמה בבחירות מועד א'. מאז היו בחירות מועד ב', ואנחנו צועדים בבטחה לקראת בחירות מועד ג'. בקרוב ניקלע למערכת בחירות מתגלגלת, שעם הבחירות לרשויות המקומיות נמשכת כבר יותר משנה. החלטות דחופות כאלה ניתן לקבל במיוחד בזמנים של גירעון תופח ואיתור מקורות הכנסה. בצד להם, עתרו באיגוד לשכות המסחר כנגד אפליית המס לפני מספר חודשים לבג"ץ. בית המשפט קבע שהחלטת הפטור היא עניין של מדיניות כלכלית והמליץ לעותרים למשוך את הבקשה, וכך הם נאלצו לנהוג.

לקראת מה שמסתמן כבחירות מועד ג', נשיא לשכות המסחר שב וברק את עלות המחול למשלם המסים. מתוצאות בדיקה כלכלית פנימית בשיתוף מומחי מס חיצוניים, שתוצאותיה נחשפים כאן לראשונה, מתברר שהפסד הכנסות המדינה ממע"מ כתוצאה מהפטור הסתכם ב-2019 בלפחות 1.5 מיליארד שקל. החישוב נעשה לפי נתוני הדואר לסוף 2018, שלפיו לדואר הגיעו 70 מיליון חבילות - מתוכן 96% כללו מוצרים בשווי של עד 75 דולר. בפועל, הפסד הכנסות המשווער גבוה לפחות במיליארד שקל. הסיבה לכך היא שסכום הקנייה בחלק מהחבילות שהחבילות גבוה מ-75 דולר, שכן בדואר ברוכים את תוכן החבילה רק באופן אקראי. זאת ועוד: במקרים מסוימים נהוג לפצל את המשלוח כך שהפטור המעשי גבוה מ-75 דולר. הביטול של המס נאמר כיום ב-15 מיליארד שקל לשנה. סגירתה של רשת מוצרי האופנה של מיכל גרין ערב החג, ושל רשתות נוספות במהלך השנה, עוררה את לין לשוב לשך האוצר ולברוק היכן עומד העניין. במכתב ששיגר אליו לפני שבוע הוא שב על הרישה לבטל את הפטור ממע"מ ביבוא אישי, כאן ועכשיו וללא כל תירוץ. "לא ייתכן כי מגור עסקי גדול שמייצר ומשווק

ואם יש משהו שמטריף אותי, מדובר בפטור ההזוי הזה. לין, שבימים שבשגרה מייצג בעיקר את היבואנים, מנהל את מלחמתם של 20 אלף מפעלים קטנים ובתי מלאכה המייצרים לשוק המקומי. בנוסף, קיימים 56 אלף עסקים קטנים, חלקם הגדול חנויות רחוב, שהוקמו בסיכון אישי הנמשך עשרות בשנים. הפטור ההזוי מפלה אותם בצורה קיצונית ומקשה על התחרות. שלא באופן מקרי, מספר המדינות שבהן קיים הפטור הולך ומתמעט. ארצות הברת שהנהיגה פטור כזה או אחר ממסים ביבוא אישי הבינו את עוצמת הפגיעה במגזר העסקי. לכן החליטו האיחוד האירופי על ביטול מחלת של הפטור החל מסוף שנת 2020. קודם לכן צומצם הפטור, והוא חל על משלוחים עד לסכום של 22 יורו. אוסטרליה, שבה היה שיעור פטור חריג, עד אלף דולר אוסטרלי, ביטלה אותו החל מיולי 2018.

הדבר המדהים הוא שכל מקבלי החלטות הרלוונטיים מסכימים שמדובר בפטור מיותר המפלה לרעה את העסקים המקומיים, ולמרות זאת, נכון להיום הוא ניצב עדיין על תלו. בשבועות האחרונים נפגש לין עם ארבעת בכירי האוצר: שר האוצר כחלון, החשב הכללי רוני חזקיהו, הממונה על הקצבים שאול מרירוד ומנהל רשות המסים ערן יעקב. כולם ללא יוצא מהכלל הסכימו שמדובר בפטור מיותר שפוגע בצדנים המקומיים, וגורם לאיבודן של הכנסות ממסים בסכום הנאמד בלפחות 2 מיליארד שקל. אפילו כחלון, אביר יוקר המחיה, הסכים שהגיע הזמן להעביר מהעולם את הפטור שנכנס לחינוך בעקבות המחאה התברתית. בפגישה בין השניים שאל כחלון את לין: "האם כפוליטיקאי היית מרשה לעצמך לבטל את הפטור ולהיעזר במבחינה אבלטורית?". לין השיב: "ביטול הפטור המיותר - לא רק שלא יפגע בכך, אלא יגדיל את התמיכה כך מצד עשרות אלפי בעלי העסקים". שר האוצר לא נותר חייב והשיב: "גם אם אתמך כביטול הפטור, אני לא יכול לקבל את ההחלטה בלעדית. היום אני חלק מהליכוד, ואני חייב להתייעץ בנושא עם נתניהו". מיותר לציין שעד היום לא חזו כחלון עם "תוצאות ההתייעצות". ייתכן שהפטור ממס נותר עדיין על